

EKONOMICKÝ ŽIVOT V SPOLOČNOSTI

PENIAZE A FINANČNÉ INŠTITÚCIE V TRHOVEJ
EKONOMIKE

12. PENIAZE A FUNKCIE PEŇAZÍ

Peniaze – historické okienko

- s del'bou práce vznikla výmena
- naturálna výmena = tovar za tovar
- komoditné peniaze = tovarové platidlá, napr. za jantár zo severu sa platilo vínom z juhu, v Číne boli platidlom vzácne mušle kauri, hodvábné šatky, ryža, v Grónsku tuleň, v Indii korenie, tkáči používali plátно, poľnohospodári merice obilia, Slovania železné hrivny,...; mnohé nevýhody

Zaujímavosť

Peniaze – historické okienko

- všeobecným tovarovým platidlom sa postupne stali odvážené kúsky lazuritu, bronzu, zlata, striebra a ich zliatiny (elektrum), dobytok

- v 7. stor. pr. Kr. boli razené prvé mince v Malej Ázii (Lýdia – dnešné Turecko), odtiaľ ich prevzali Gréci, potom Rimania, celý svet

Zaujímavosť

Peniaze – historické okienko

- papierové peniaze - v Číne používali v 7. stor., v Európe sa objavili v 17. stor, na našom území v 18. stor. za vlády Márie Terézie

- mohol ich vydávať panovník ručiaci za to, že hodnota vydaných peňazí nie je vyššia, ako hodnota zlata, ktorú predstavujú

Zaujímavosť

Funkcie peňazí

- prostriedok výmeny (platidlo)
- zúčtovacia jednotka (meradlo cien)
- uchovávateľ hodnôt

Formy peňazí

- HOTOVOSTNÉ PENIAZE:
 - a) papierové peniaze (bankovky)
 - b) kovové mince

- BEZHOTOVOSTNÉ PENIAZE:
 - a) bankové (depozitné) peniaze
 - b) „skoro peniaze“ („kvázipeniaze“)

Papierové peniaze - bankovky

- platenie za tovary a služby v hotovosti
- vydáva ich Národná banka Slovenska

Kovové mince

- drobné platby za tovary a služby v hotovosti

Bankové (depozitné) peniaze

- bezhotovostné peniaze
- platíme nimi prevodmi z účtu na účet
- v prípade potreby ich môžeme zmeniť na hotovostné peniaze – výber z účtu v banke alebo z bankomatu

„Skoro peniaze“ („kvázipeniaze“)

- bezhotovostné peniaze
- vklady v bankách s určitou výpovednou lehotou (napr. 3 mesiace), vklady na 1 – 5 rokov (tzv. termínované vklady), vkladné knižky s výpovednou lehotou,...

Vývoj slovenskej meny

Koruna rakúsko – uhorská
1892 - 1918

Koruna česko – slovenská
1919 - 1938

Koruna slovenská
1939 - 1945

Koruna československá
1945 - 1992

Koruna slovenská
1993 - 2008

Euro
od 2009

Hodnota peňazí

- v minulosti krytá zlatom – centrálna banka nemohla vydať do obehu väčšie množstvo peňazí, ako vlastnila zlata, lebo vymieňala bankovky za zlato (= tzv. „zlatý štandard“)
- v súčasnosti krytá množstvom tovarov a služieb, ktoré sa v krajine vyrobí

